

**Co přinesl Výzkum vlivu programu NOS!
na průběh předoperační doby
na dětské chirurgii?**

Jeho účinky se podařilo změřit!

Bojíte se operace? Už nemusíte – tam, kde je NOS!, není místo pro strach!

Zvláště, je-li u toho sestra Sladěna.

vrchní sestra Sladěna

Kdo je vrchní sestra Sladěna, vlastním jménem Jana Machalíková?

Sestra Sladěna se vyznačuje tím, že je skutečně za všech okolností barevně sladěná, velmi často i s barvou očí nebo alespoň rtěnky. Nebere se vážně a dokáže si sama ze sebe dělat legraci. Chcete vědět o Sladěně víc? Podívejte se na www.zdravotniklaun.cz/nasi-klauni a najděte si ji v pražském týmu.

Předoperační dopoledne se sestrou Sladěnou

První zastávka – s hudbou a tancem

Zdravotní klaunka sestra Sladěna míří na pokoj, kde **na operaci čeká sedmiletý Jindra**. „Na jaký nástroj hraješ?“ ptá se ho. „Na žádný,“ odpoví Jindra, načež jeho maminka dodává, že kluk vůbec nemá hudební sluch. Sladěna i přesto předává Jindrovi řádně vydezinfikované gumové prase a slepici, které vydávají zvuky, aby mohl **hudebně doprovodit** její módní přehlídku rozličných pokrývek hlavy. **Jindra** (údajně bez hudebního sluchu) **se vžívá do hry**, mění se v bubeníka a hraje na oba „nástroje“ jako rozený hráč na bicí. Sladěna tančí rychle nebo pomalu podle rytmu, který udává. **Směje se Jindra i jeho maminka**, která navíc s překvapením zjišťuje, že její syn vůbec není tak „hluchý“, jak si všichni mysleli. Možná má přeci jen **nakonec cit pro hudbu**.

Druhá zastávka – s bublinami a jednorožcem

Klaunka se chystá vyrazit za dalšími dětmi, když ve dveřích narazí na **sestřičku s hořkým uklidňujícím sirupem**, protože cesta na sál se blíží. **Sladěna se tedy ještě vrací** a chce vidět, jak se Jindra při polykání tváří. Pomocí růžového jednorožce, který zvládá rozličné grimasy a taky umí mluvit, Sladěna Jindrovi předvádí, jaké obličejové dělal. Pak nechá jednorožce spolykat ještě trochu bublin, které Jindra nestačil pochyťat, a taky Jindru pochválí, že je umí skvěle vyfukovat. **Je kolem toho spousta smíchu a legrace**. A pak se najednou zničehonic jede na sál. Jednorožec spolu se Sladěnou jedou taky a **Jindra si ani nevšiml, že se ještě vůbec nezačal bát...**

Co je to NOS! a proč ho zkoumáme?

NOS! neboli **Na operační sál!** je program Zdravotních klaunů, jehož smyslem je připravit **děti**, aby **na operační sál odjízďely beze strachu**, ale také upokojit rodiče, kteří bývají často nervózní.

Operační den je psychicky náročný, nervozita se táhne často celým dopolednem. Vždyť i toho nejstatečnějšího člověka sevře pocit úzkosti, když trochu ví, ale taky přesně neví, co ho čeká. **Zdravotní klaun** se pohybuje po celém oddělení mezi dětmi, rodiči a personálem a **rozhání napětí a úzkost**.

NOS! ale není jenom nějaká hra! **FN Motol v roce 2018 umožnila** organizaci Zdravotní klaun provést ve spolupráci s Vídeňskou univerzitou **výzkum účinků klaunské práce**. A proč? To nejlépe vyjádřila primářka oddělení klinické psychologie ve FN Motol **Mgr. Zuzana Kocábová, Ph.D.:**

*„Program NOS! v nemocnici Motol funguje již nějaký čas. Za tu dobu **pomohli** klauni **svým doprovázením mnoha dětem zmírnit úzkost před operačním zákrokem**. To **jsme viděli na vlastní oči**. Ale někdy můžou i oči klamat (i když věříme, že v tomto případě tomu tak není), tak jsme se rozhodli zapojit se do výzkumného projektu, který má účinnost klaunských intervencí ověřit a dokázat, že tohle vidíme správně.“*

Výzkum vlivu klaunské práce na prožívání doby před operací u dětí 3 až 12 let

Co bylo smyslem a cílem výzkumu?

Program NOS! se od roku 2013, kdy se v naší zemi poprvé objevil, postupně rozšířil už do sedmi nemocnic po celé České republice. A protože na něj máme velice pozitivní ohlasy od rodičů i personálu, chtěli jsme se přesvědčit, že má opravdu měřitelné účinky.

Smyslem výzkumu tedy bylo prozkoumat **pozitivní vliv Zdravotních klaunů na emocionální stav hospitalizovaných dětí** před operačním zákrokem, ale také na **jejich rodiče** a na **práci nemocničního personálu**.

Cílem výzkumu bylo potvrzení, že **intervence Zdravotních klaunů u dětí v nemocnici má pozitivní účinky**. Výsledky mají přinést nové argumenty do komunikace s odbornou veřejností na téma úspěšného používání humoru v nemocnicích.

Jak výzkum vypadal?

Pozitivní vliv klaunské intervence neznamena jen snížení stresu. Naopak se jedná o **cílené zvyšování kladných emocí** a zlepšování nálady malých pacientů a jejich pečovateli, což má v důsledku pozitivní vliv i na práci zdravotnického personálu a na celkovou atmosféru v nemocnici. Věříme totiž, **že humor a smích pomáhají při zvládání bolesti a stresu**

Výzkumu se účastnilo celkem **62 dětí ve věku od 3 do 12 let a jejich pečovateli**. Děti jsme rozdělili **do dvou skupin** – jednu z nich před operací Zdravotní klaun doprovázel (intervenční skupina), a u druhé přítomen nebyl (kontrolní skupina). Sledovali jsme děti v různých fázích přípravy na operaci a hodnotili jsme jejich chování.

Uvědomili jsme si, že **vnímání humoru malými dětmi** ve stresujícím prostředí pravděpodobně nejvíce **závisí** na tom, **jaký vztah mají se svými pečovateli**. Takže jsme zkoumali i to, jak intervence Zdravotního klauna působí na pečovatele, a jaká je tedy **role vztahu pečovatel-dítě (nejčastěji tedy rodič-dítě)**.

Důležitým zjištěním bylo, že **pozitivní účinek přítomnosti Zdravotního klauna přetrvával i po jeho odchodu**. Důvodem může být to, že se klaunská návštěva stala příjemným tématem hovoru mezi dítětem a jeho rodičem, nebo to, že **klauni zlepšují náladu nejen dítěti, ale i jeho doprovodu**. Ten pak **dokáže tuto emoci lehce přenést na svoje dítě**. A právě to dětem pomáhá zvládnout tak stresovou situaci, jako je čekání na operaci.

Co nám výzkum potvrdil?

1

Výsledky ukázaly, že **děti v intervenční skupině** se během čekání, premedikace (*podání utišujících léků před operací*) a převozu na sál hlasově **projevovaly pozitivněji a vykazovaly více kladných emocí** než děti v kontrolní skupině.

2

Výzkumníci zjistili **pozitivní účinky zásahu klauna na chování dětí** i během fáze **čekání, mezi dvěma klaunskými návštěvami**. To naznačuje možné **přetrvávání účinků** přítomnosti Zdravotního klauna **v interakci mezi dětmi a jejich pečovateli** v okamžiku, kdy jsou sami.

3

Rodiče v intervenční skupině navíc **uváděli významně lepší náladu** než rodiče v kontrolní skupině, a to zejména **během fáze čekání a premedikace**. **Dobrá nálada rodičů tedy mohla následně ovlivnit pozitivní chování dětí**.

4

Náš výzkum navázal na předcházející zahraniční studie, které vyhodnotily intervence zdravotních klaunů jako úspěšné v situacích při **tišení plačících dětí, snižování bolesti a úzkosti** i špatné pooperační adaptaci.

Závěr

Výsledky výzkumu ukázaly, že **děti, které** během čekání na operaci **doprovázel Zdravotní klaun, reagovaly pozitivněji** než děti, které klaun nedoprovázel. **Byly klidnější, vyjadřovaly více pozitivních emocí a vykazovaly lepší náladu**. Platí to jak při čekání v nemocničním pokoji, tak během premedikace i převozu na sál.

Celá výzkumná studie byla publikovaná ve vědeckém recenzovaném časopise Frontiers pod názvem **To the Operating Room! Positive Effects of a Healthcare Clown Intervention on Children Undergoing Surgery** (publikováno 20. dubna 2021):

www.frontiersin.org/articles/

Kdo byli hlavní členové výzkumného týmu?

● Mag. Gabriela Marková, Ph.D.

– vedoucí vědeckých výzkumů Red Noses International, lektorka na Psychologické fakultě Vídeňské univerzity

● Mgr. Zuzana Kocábová, Ph.D.

– primářka oddělení klinické psychologie ve FN Motol

● BcA. Lukáš Houdek

– zástupce uměleckého ředitele organizace Zdravotní klaun, o.p.s.

A co na výsledky výzkumu říká Zuzana Kocábová?

S cílem ověřit účinnost „klaunské intervence“ na úzkost dětí čekajících na chirurgický zákrok jsme ve spolupráci s Vídeňskou univerzitou vytvořili a realizovali projekt, který před časem úspěšně skončil. Z výsledků plyne, že **klaunské intervence jsou užitečné nejen pro děti**, ale mohou pozitivně působit také na **jejich rodiče. A ti jsou pro zvládnání zátěže u dětí osobami nejdůležitějšími.**

Ohlasy na program NOS!

Smích má neuvěřitelnou moc a přispívá ke zlepšení psychické kondice hospitalizovaných dětí a jejich rodičů, ale také vyčerpaného personálu. Zdravotní klauni rovněž doprovázejí dětské pacienty až ke dveřím operačního sálu, čímž minimalizují pocit strachu před plánovaným zákrokem. Po probuzení z narkózy se děti často ptají právě na klauna, což je známkou toho, že tato činnost má smysl, dokáže odbourat úzkost a zlepšit malým pacientům náladu.

Bc. Karmen Cieslarová, vrchní sestra, dětské odd. Nemocnice Třinec

Díky Zdravotním klaunům jsme se synem prožili v nemocnici i hezčí chvíle. Od operací uběhly už tři roky, synovi je teď šest. A když se ho zeptám, jestli si ještě pamatuje na nemocnici, odpoví mi, že by chtěl zase vidět klauníky – bolest úplně vytěsnil. Byli jste příjemná posila nejen pro děti, ale také pro maminky. Jste úžasní a v nemocnicích prospěšní.

maminka **Leona**

Byla jsem v Motole s pětiletou dcerou na operaci kýly. Narazily jsme tam na Zdravotní klaunku Norku Koblihovou. Byla tak úžasná a vtipná a velice příjemně nám pomohla strávit čas před operací. Byly jsme z ní obě tak moc nadšené, že se dcerka dokonce chtěla po propuštění z nemocnice další den vrátit a zase si tam hrát.

maminka **Edita**

KLAUNSKÝ PROGRAM NOS! JE UŽ V 7 NEMOCNICÍCH.

Které to jsou a jací klauni nemocné děti na operační sál doprovázejí?

FN PRAHA MOTOL

Hana Hübllová
doktor Julča Sršeň Fačová

Alexandr Stankov
doc. Eduard Zahradníček

Jana Machalíková
vrchní sestra Sladěná

Vojtěch Švejda
doktor René Votočka

Jitka Rosenová
sestra Alžběta Uhrčková

Josef Rosen
doktor Kamil Pivoňka

Miroslava Hanžlová
sestra Gizela Kyselá

FN PLZEŇ

Sabina Vojtas Fránová
sestra Jarmilka Přikenná

Jakub Doubrava
doktor Herbert Učík

Jana Wertigová
doktorka Julie Naprdová

FN OLOMOUČ

Martina Foretová Pavlunová
sestra Libuše Primářová

Jan Šprygar
doktor Květoslav Hrdlička

Zuzana Vodičková
sestra Žofie Užvaněná

FN HRADEC KRÁLOVÉ

Tomáš Berka
dr. Budík

Lucie Dlabolová
sestra Bláža Kotrlá

Petr Vrběcký
Dr. Arnošt Houska

FN BRNO

Jan Kyncl
doc. MUDr. Radek Suchar

Lucie Matyášová
sestra Zita Zářivá

Filip Teller
doktor Oskar Plčina

Michal Chovanec
doktor Čeněk Žouzelík

FN OSTRAVA PORUBA a NEMOCNICE TŘINEC

Karel Prais
doktor Dudel

Jana Vavříčková
sestra Gabriela Gigantky

Vladislav Kos
doktor Ervín Prkno

Jana Vozáriková
sestra Apolena Vykulená

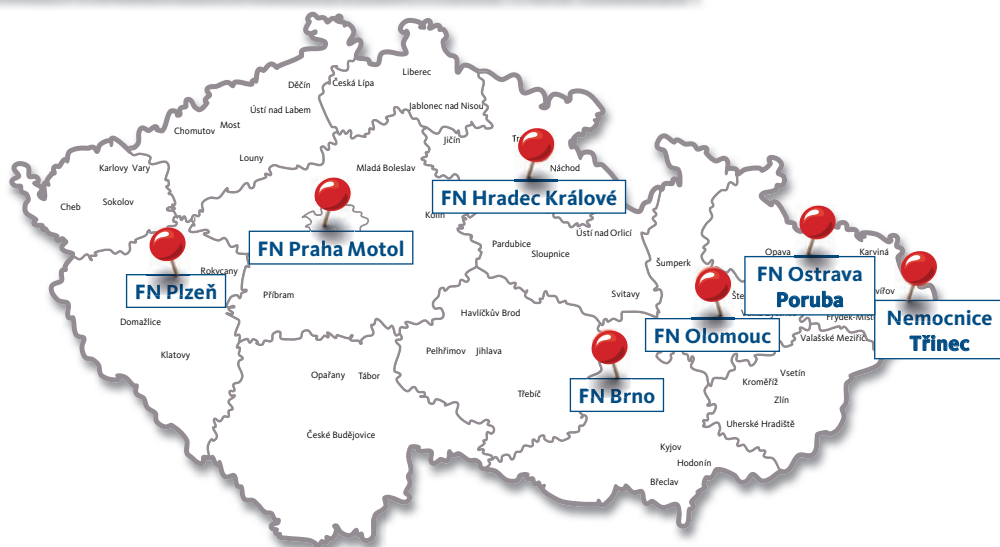
David Ševčík
doktor Alois Vemeno

Jaroslav Vašut
doktor Bedřich Vohánka

Chcete poznat naše Zdravotní klauny více?
Přečtěte si jejich osobní medailonky na
www.zdravotniklaun.cz/nasi-klauni

klaunský program NOS!

Pozitivní ohlasy na program NOS! a výsledky specializovaného výzkumu, nyní publikovaného ve vědeckém časopise Frontiers (www.frontiersin.org/articles/), dokazují, že tento program má pro malé pacienty, jejich rodiče i pro nemocniční personál nesmírný význam.

**Velice si vážíme toho, že práci Zdravotních klaunů podporujete.
A prosíme, pokračujte ve své podpoře i nadále. Děkuje!**

Zdravotní klaun, o.p.s., je zavedená nezisková organizace, která už od roku 2001 přináší pravidelně smích a radost do 71 dětských nemocnic a zařízení pro seniory.

Fotografie z programu NOS! jsme pořídili v letech 2018–2021.

www.zdravotniklaun.cz
www.facebook.com/zdravotniklaun
www.youtube.com/user/zdravotniklaunvideo
www.linkedin.com/company/zdravotniklaun
e-mail: usmev@zdravotniklaun.cz

*Místo vydání a vydavatel: Zdravotní klaun, o.p.s.
Paříkova 355/7, 190 00 Praha 9, IČO: 26547953
registrace: MK ČR E 20587
vychází: červenec 2021*